

تلاش برای مقررات‌زدایی گسترده از بنگاه‌های اقتصادی

روابط و حقوق کار ایران در حال عقب‌گرد است

نسرین هزاره مقدم

بابت تامین هزینه‌های زندگی راحت‌تر است و بدون تردید بادل و جان، پای کار و تولید می‌ایستد.

گذر نظام‌های مترقی از دوران سخت‌دیکتاری

گذر از «دوران سخت‌دیکتاری» یک گام بلند در اقتصادهای موفق جهان است. آنچه اقتصاددانان رفاه و توسعه، دوران سخت‌دیکتاری می‌نامند، اشاره‌های است به فضای استثمارگرانه توصیف شده در زمان‌های چارلز دیکنز از روابط کار قرن نوزدهم انگلستان که در آن، کارگران فقط ابزار برای بهره‌کشی توسط کارفرمایان بودند. ساعات کار طولانی، دستمزدهای بسیار پایین‌تر از خط فقر و مشارکت در حد صفر کارگران در امور اداره کارگاه، از مشخصات بارز این دوران سخت است. حال که تمام اقتصادهای موفق از این دوران عبور کرده‌اند، سوال اینجاست که آیا چرا برخی دست‌راستی‌ها اقتصادی در ایران، با دفاع از مولفه‌هایی مانند «مزد توافقی» یا «قانون کار استانی» به دنبال تبدیل بازار کار ایران به همان دوران سخت‌دیکتاری هستند؟

البته نظام سرمایه‌داری به فکر آتیه کارگر نبود که استثمار را رها کرد، بلکه رونق تولید، بالا رفتن نمودار تقاضا برای کالاهای ساخت‌داخل و گردش بیشتر پول در جامعه که خود منجر به اشتغال‌زایی بیشتر می‌شود، دلایل عبور از استثمار دیکتاری بوده است. وقتی کارگر پول دارد، با بهره‌وری بهتر کار می‌کند و تولید ملی رونق می‌گیرد. وقتی کارگر پول دارد، این پول را صرف خرید کالاها و خدمات ساخت‌داخل می‌کند و

باز هم تولید رونق می‌گیرد. وقتی کارگر پول دارد، نیاز به خدمات بیشتر مانند رستوران، مراکز خرید و... پیدا می‌کند و بنابراین نرخ اشتغال‌زایی تبعی آن بالا می‌رود. حال چطور است که این رهیافت‌های بسیار ساده جهان مدرن، در اندیشه گروه‌هایی که از نهادینه شدن استثمار به‌انحای مختلف دفاع می‌کنند، جایی ندارد؟

قانون کار استانی و مزد توافقی

در دهه ۹۰، بارها چارچوب‌های ذهنی متعدد استثمارگرانه، مورد دفاع گروه‌های مختلف قرار گرفته است. بارزترین حامی این پارادایم‌ها، یک انجمن‌ظواهر اخیریه در اصفهان است که سال‌هاست در حال ریزینی برای به‌کسری نشاندن منویات استثمارگرانه خود است. این انجمن با مجلس و نهادهای پژوهشی و تحقیقاتی لابی می‌کند و با دولتی‌ها در سطح کلان و محلی وارد مذاکره به نفع خود می‌شود و تلاش دارد مزد توافقی و برداشتن الزام به حداقل مزد و همچنین اصلاح قانون کار را قانونی کند. البته تا امروز به هدف غایی خود دست نیافته اما در سال جاری، با گذر از قوت‌مندی برای گسترش استثمار رومانی شده است. همان «قانون کار استانی» است. اگر تا قبل از این، از اصلاح قانون کار و به‌طور مشخص، اصلاح ماده ۴۱ برای گره زدن مزد و بهره‌وری و خواست کارفرما صحبت می‌کردند، در طرح‌های اخیر از جمله طرح «بنای ایران» اتفاق بازار گانی، یکی از راهکارهای رفع موانع کسب و کار، «قانون کار استانی» بیان شده است.

این راهکار اخیر، به‌غایت خطرناک است و می‌تواند حمایت‌های قانونی را منوط به جغرافیای محل سکونت کارگر کند. با این حساب، یک کارگر سیستان و بلوچستانی چون در منطقه‌ای زندگی می‌کند که عرضه کار به نسبت تقاضا برای آن به شدت پایین است، باید به مثابه بازار خرید کالا عمل کند و رضایت دهد نیروی بازارش کار خود را به دستمزد زیر خط فقر بفروشد تا کارفرمایی که مثلاً لطف کرده و در سیستان و بلوچستان کارآفرینی کرده، رضای باشد!

می‌خواهند همه از حقوق قانونی محروم کنند

قانون کار استانی، یعنی حذف حمایت‌های قانونی برای کارگران مناطق و استان‌های مختلف و یعنی فقر و بی‌حقوقی بیشتر. به گفته «ناصر آقاجری» فعال کارگری پروژه‌های، باین پارادایم، همان بلایی که دهه‌هاست بر سر کارگران متخصص نفت و گاز در جنوب، ذیل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی آمده را می‌خواهند به تمام کارگران

کشور تسری دهند یعنی همگان را از تمامی حقوق قانونی محروم کنند. این فعال کارگری در توضیح بیشتر می‌گوید: کارگران نفت و گاز که زمان جنگ، مردانه ایستادند و نگذاشتند کار پالایشگاه‌ها و استخراج نفت بخوابد، چون آن زمان به خاطر جنگ و شرایط ملتهب، از حقوق قانونی خود برای مدتی به نفع کشور دست کشیدند، مگر خصی نرفتند، ساعات کار را رعایت نکردند و حاضر شدند بدون افزایش حقوق سالیانه‌سر کنند برای سودجویان این امر مشتبه شد که اینها هیچ حقوقی ندارند! بعد از جنگ آمدند این مناطق سودآور پالایشگاهی را به اسم مناطق آزاد و ویژه اقتصادی از شمول قانون کار خارج کردند و کارگران را تحت ضوابط قانونی به نام «مقررات ویژه اشتغال در مناطق آزاد» به استثمار کشیدند.

وی به نتیجه یک پژوهش علمی در این باره اشاره کرده و می‌گوید: طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت، ساعات کار طولانی باعث مرگ صدها هزار نفر در سال می‌شود. اولین پژوهش جهانی در این نوع نشان داده که ۲۴۵ هزار نفر در سال ۲۰۱۶ میلادی در اثر سکتته مغزی و بیماری قلبی ناشی از ساعات کار طولانی فوت کرده‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که ۵۵ ساعت کار یا بیشتر در هفته خطر سکتته مغزی را ۲۵ درصد بیشتر و خطر مرگ ناشی از بیماری قلبی را ۱۷ درصد بیشتر می‌کند. این رقم با میزان کار ۳۵ تا ۴۰ ساعت در هفته مقایسه شده است. این پژوهش با همکاری سازمان جهانی کار انجام شده و کاملاً علمی و معتبر است. حالا خودتان ببینید چه بر سر کارگران پیمانکاری نفت و گاز می‌آید که در منطقه آلوده عسلویه، روزی ۱۲ ساعت و گاهی بیش از ۲۳ روز در هر ماه کار می‌کنند. این از نتایج خروج از شمول قانون کار است که نه ساعت کار اعتباری دارد نه حقوق کار و نه تشکلیابی و کسنگری صنفی احلا همین‌بار می‌خواهند سر کارگران تمام کشور بیابند.

آقاجری در توصیف شرایط سخت کارگران پیمانکاری پارس جنوبی می‌گوید: با توجه به دوری از خانواده، کارگر تنها پس از ۲۵ روز کار آن هم اگر پیمانکار به حضور فنی و ضروری او نیازمند نباشد، می‌تواند به ۵ روز مرخصی برود که مسافرت با اتوبوس برای رفت و برگشت، دوری از خانواده، میان می‌برد و کارگر در ماه تنها ۳ روز خانواده‌اش را می‌بیند، آن هم با تنی رنجور و خسته که باید این سه روز را برای تجدید قوا، بخوابد در حالی که

آقاجری: طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت، ساعات کار طولانی باعث مرگ صدها هزار نفر در سال می‌شود. حال ببینید چه بر سر کارگران پیمانکاری نفت و گاز می‌آید که در منطقه آلوده عسلویه، روزی ۱۲ ساعت و گاهی بیش از ۲۳ روز در هر ماه کار می‌کنند

رسمی‌های نفت‌راپس از دو هفته کار، به دو هفته مرخصی با هزینه بلیط هواپیما و حقوق فوق‌العاده‌تری فرستند. در قانون کار و قانون اساسی این گونه تبعیض و حشتناک درباره کارگران پیش‌بینی نشده است. کارگران در اردوگاه‌های کار تعدیل ساختاری و خصوصی‌سازی، به تدریج فرسوده شده و با بیماری‌های چربی خون، کبد چرب، قند و سرطان ناشی از زندگی کردن در آلودگی‌های گازی پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها و فشارهای سنگین کارهای سخت با زمان‌بندی‌های محدود و نفس‌گیر، از میان می‌روند.

تبدیل کارگر به کالا در اقتصاد ایران

به نظر می‌رسد برخی می‌خواهند بازار کار را در همه جای ایران تبدیل به بازار خرید کالا کنند؛ بدون هیچ حمایتی و بدون توجه به الزامات بالادستی قانون اساسی که در آن فقط قانون خشن عرضه و تقاضا حاکم باشد و هر جا کار کم است و کارگر زیاد، مزد کارگر فقط هزینه خرید نان خالی شود. در واقع می‌خواهند همه کارگران به سر نوشت کارگران مناطق آزاد دچار شوند و در همه استان‌های کشور، مقررات ویژه اشتغال حاکم باشد و هیچ اثری از قانون کار سراسری باقی نماند. بدون تردید کارگران به‌رغم عدم بر خورداری از تشکلیابی و قدرتمند و سراسری و با وجود ضعف ساختاری چانه‌زنی، این اجازه را به دست‌راستی‌ها و حامیان خشن‌ترین نوع نئولیبرالیسم نمی‌دهند و نمی‌گذارند که دوران سخت‌دیکتاری، در کشور نهادینه شود همان‌طور که پیش از این نگذاشته‌اند اما سوال اینجاست: آنهایی که به ظاهر اسم پژوهشگر و محقق اقتصاد را یدک می‌کنند، با اتکا به کدام رهیافت‌های اقتصادی و با توسل به کدام اصول انسانی و قانونی ادعا می‌کنند قانون کار دست و پاگیر است و باید مقررات اشتغال، استانی شود؟

مزاخه او نمی‌شود. نه شناسنامه‌ای دارد که سازمان مالیاتی سراغ او برود و نه کسی مزاخه او می‌شود. آهنگی‌ها با بیان اینکه عده‌ای می‌گویند بخش مسکن، پیشران اقتصاد است، گفت: اعتقاد من این است که قوانین مرتبط با تولید باید با هم تغییر پیدا کند، هم دیپلماسی اقتصاد به نفع تولید فعال شود، هم نخه‌گریایی و نیروی متخصص بر سر کار بیاید و هم کسانی که در دولت با بخش تولید سسروکار دارند؛ آنهایی که کوچک‌ترین

اطلاعی از مسائل واقعی تولید ندارند. باید قوانین مانع تولید را برطرف کنند و به جای اینکه هزینه تولید را افزایش دهند، باید هزینه‌دلالی و واسطه‌گری را ببالند. این فعال بخش کارفرمایی با بیان اینکه در زمینه مسکن دولت به راحتی می‌تواند زمین در اختیار مردم قرار دهد و با انبوه‌سازی مسکن تولید کند، گفت: در صورتی که هزینه ساخت مسکن کاهش یابد، در آن صورت دلالان به این نتیجه می‌رسند که صرفه‌ای ندارد تا در مسکن سرمایه‌گذاری کنند.

بخش خصوصی واقعی با مشارکت مردم در حوزه اقتصاد شکل بگیرد. حاج‌اسماعیلی با بیان اینکه بدون توسعه بخش خصوص در ایران امکان ظرفیت‌سازی اشتغال ممکن نیست، افزود: در حال حاضر ظرفیت‌های استخدام در دایره دولت محدود است و امکان اینکه ما بتوانیم بیش از یک میلیون شغل در سال برای کارجویان ایجاد کنیم وجود ندارد. بنابراین اینکه جمعیت بزرگ بیکاران که بالغ بر پنج میلیون نفر است را به کار برگردانیم راهی جز مشارکت مردم در حوزه اقتصاد و تشکیل بخش خصوصی واقعی نداریم. به همین منظور در گام نخست دولت باید اقتصاد و تصدی‌های خود را واگذار کند.

یک کارشناس حوزه روابط کار: بخش خصوصی واقعی و واگذار کردن اقتصاد توسط دولت نداریم. حمید حاج‌اسماعیلی در گفت‌وگو با ایسنا، ایجاد اشتغال در کشور را نیازمند رفع موانع موجود دانست و گفت: در حال حاضر باید موانع بزرگی که در مسیر ایجاد اشتغال است از میان برداریم چرا که برخی از این موانع ساختاری است و در کوتاه‌مدت امکان

بخش خصوص واقعی امکان ایجاد اشتغال میلیونی دارد

رفع آنها وجود ندارد و باید اقدامات اساسی طی چند سال برای رفع این موانع صورت بگیرد. وی به موانع پیش روی اشتغال در کشور اشاره کرد و گفت: در حال حاضر اقتصاد ایران یک اقتصاد دولتی و خدماتی است که مانع جدی و بزرگی در مسیر افزایش ظرفیت‌های اشتغال کشور به شمار می‌رود، بنابراین اقتصاد کشور حتماً باید از درآمدهای نفتی و سیطره دولت جدا شود و

یک کارشناس حوزه روابط کار با بیان اینکه ظرفیت استخدام در حوزه دولت محدود است، می‌گوید: برای ایجاد اشتغال میلیونی در کشور راهی جز مشارکت مردم، تشکیل

اخبار کارگری

حل مشکل بیمه ۱۰ هزار تاکسیران تهرانی

مدیر عامل سازمان تاکسیرانی شهر تهران جزئیات بیمه شدن رانندگان تاکسی جامانده از بیمه را تشریح کرد.

روشنی در گفت‌وگو با ایسنا با بیان اینکه از سال ۹۵ به بعد بیمه رانندگان حمل و نقل عمومی از جمله رانندگان تاکسی متوقف شد، گفت: به‌رغم پیگیری‌های متعددی که انجام شده بود اما بیمه شدن رانندگان تاکسی نیز در آن زمان به مانند سایر رانندگان حمل و نقل عمومی متوقف شد. وی با بیان اینکه با تلاش مجلس چندین جلسه با مسئولان سازمان تامین اجتماعی برگزار شد تا درباره وضعیت بیمه رانندگان تاکسی به خصوص در شهر تهران رازیونی کنیم، افزود: خوشبختانه این رازیونی‌ها به نتیجه رسید و قرار شد با حذف رانندگان تاکسی غیرفعال، بیمه آنها جایگزین رانندگان فعال بدون بیمه شود. روشنی با بیان اینکه ۱۰ هزار راننده تاکسی فعال بدون بیمه هستند، تصریح کرد: بر اساس آمارهای احصا شده تا اسفند سال گذشته ۸۰۰۰ راننده تاکسی از گردونه تاکسیرانی خارج شدند که باید به‌مرور بیمه این ۸۰۰۰ نفر جایگزین شود. وی گفت: لیست ۳۰۰۰ راننده تاکسی برای جایگزینی بیمه تحویل مسئولان زیربط شد که امیدواریم هر چه زودتر این عده جایگزین رانندگان بدون بیمه شوند.

بارسال نامه‌ای به رئیس جمهور آینده؛ کادر درمان مطالبات اصلی خود را یادآوری کردند

کادر درمان (پرستاران، کارشناسان اتاق عمل و هوشبری و بهیاران) با ارسال نامه‌ای خطاب به سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور منتخب، مطالبات خود را یادآوری کردند. به گزارش ایسنا، در این نامه مطالبات جامعه پرستاری کشور به این شرح آمده است: ۱. اجرای کامل قوانین مشاغل سخت و زیان‌آور پرستاری توسط تامین اجتماعی از طریق ابطال رای هیئات عمومی دیوان عدالت اداری و لغو بخشنامه ناعادلانه سازمان تامین اجتماعی و تأیید بازنگشتگی پرستاران طبق مصوبات مجلس و تأییدیه‌های وزیران با ۲۰ سال سابقه ۲. برقراری سریع فوق‌العاده ویژه پرستاران و کادر درمان تامین اجتماعی و دانشگاه آزاد شاهرز ۳. تسریع در روند رسیدگی به درخواست استفساریه قوانین بازنگشتگی شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور توسط مجلس ۴. پرداخت مابه‌التفاوت افزایش حقوق سال ۱۳۹۹ از اسفند ۱۳۹۸ تا شهریور ۱۳۹۹ ۵. افزایش حقوق سال ۱۴۰۰ و همسان‌سازی احکام حقوقی مطابق با احکام حقوقی پرستاران دانشگاه علوم پزشکی با توجه به افزایش نرخ تورم موجود و سختی معیشت پرستاران و کادر درمان ۶. اجرای قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری طبق فرمایش رهبری ۷. برقراری حق نوساز مرزری و مناطق کمتر توسعه‌یافته به کارکنان سازمان تامین اجتماعی که در مناطق مرزی خدمت می‌کنند.

پرداخت معوقات کارگران پروژه قطار شهری اهواز

شماری از کارگران پروژه قطار شهری اهواز از پرداخت مطالبات معوقه چندین ساله شماری از همکاران خود خبر دادند. این عده در گفت‌وگو با ایسنا گفتند: به دنبال پیگیری چندین ساله کارگران قطار شهری اهواز برای مطالبات معوقه، سرانجام پیمانکار مطالبات شماری از همکاران را پرداخت کرد. یکی از این کارگران گفت: حدود ۱۲۰ کارگر در بخش حراست، انبار و تأسیسات این پروژه مشغول کار بودند که از سال ۹۶ تا پایان ۹۹ برای دریافت معوقات مرزری و سنوات پایان خدمت معطل مانده بودند. وی با بیان اینکه حدود دو سال است فعالیت پروژه متوقف شده و مابهر غم شکایت به نهاد قضایی استان امکان دریافت مطالبات خود را نداشته‌اند، درباره وضعیت مطالبات خود و همکارانش گفت: میانگین طلب هر یک از کارگران که شماری از آنها از محل کار خود رفته‌اند حداقل ۳۰ و حداکثر ۴۰ تا ۵۰ میلیون تومان بوده است که کارفرما محدودیتی از طلب کارگران را بیشتر در چند مرحله به حساب کارگران واریز کرده بود.